

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายธานีศ เกศวพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๕๐

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายภทรบท วรวรรณปรีชา ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายภทรบท วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายภทรบท วรวรรณปรีชา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายภทรบท วรวรรณปรีชา ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๓๓๖,๕๒๓,๖๔๕.๔๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับดังกล่าว กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ผู้ร้องตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ รวม ๓ ครั้ง เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ครบหนึ่งปี ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ เพียง ๑ ครั้ง เมื่อเข้ารับตำแหน่งโดยยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ ส่วนอีก ๒ ครั้ง คือ (๑) กรณีพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๖๘๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๒๓๑๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๓ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๒๖๗๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ และ (๒) กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์

๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๐๔๗๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๘ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๐๕๑๗ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๑๘๒๕ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘

เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากนางสาววิภาวัลย์ (วิภาวรรณ) วรวรรณปรีชา ซึ่งเป็นพี่สาวและดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีสมัยเดียวกัน ให้มายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ แทน ในกรณีที่นางสาววิภาวัลย์ พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ณ สำนักงาน ป.ป.ช. แต่ผู้ถูกร้องยังคงไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ของตนเอง แต่อย่างใด

ผู้ร้องมีคำสั่งให้พยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ ราย และผู้ถูกร้องให้มาให้ถ้อยคำต่อ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. สรุปความได้ดังนี้

(๑) นางจุฬาลักษณ์ หมู่สุวรรณ ผู้อำนวยการกองคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ถ้อยคำว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ จำนวน ๓๓๖,๕๒๓,๖๔๕.๔๑ บาท ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ จำนวน ๖๕๓,๖๕๘,๖๘๒.๕๗ บาท และปีงบประมาณ ๒๕๔๗ จำนวน ๗๖๒,๗๘๒,๑๓๖.๖๒ บาท โดยในแต่ละปีจะมีการนำเสนอ รายรับของปีงบประมาณที่ผ่านมาเข้าที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเพื่อขอตั้งงบประมาณ ในปีถัดไป ซึ่งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จะต้องทราบรายละเอียด ต่าง ๆ เพื่อพิจารณาผ่านงบประมาณในแต่ละปี

(๒) นางสุภาภรณ์ อาศัยบุญ รักษาการในตำแหน่งรองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ถ้อยคำว่า พยานเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ พยานได้มีการจัดเตรียมและแจกจ่าย แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารคำแนะนำต่าง ๆ ตามที่ได้รับแจกจาก สำนักงาน ป.ป.ช. ให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีทุกคน รวมทั้งแจ้งให้ทราบ ด้วยวาจาว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งในกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว

เป็นเวลาหนึ่งปี ในรายชื่อของผู้ถูกร้อง เมื่อพยานได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ขอให้ช่วยเร่งรัดให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงการไม่ยื่นบัญชี ฯ พยานก็จะแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบต่อไป และเมื่อมีโอกาสก็จะสอบถามผู้ถูกร้องว่าดำเนินการหรือยังก็ได้รับคำตอบจากผู้ถูกร้อง ว่า “กำลังดำเนินการอยู่”

(๓) นางสาวนฤมล ตุพันธ์วงษ์ ผู้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีไปถึงผู้ถูกร้อง ให้ถ้อยคำว่า พยานทำงานในตำแหน่งเสมียนธุรการทั่วไปของโรงงาน ALCO PRODUCT ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๓/๕ หมู่ ๘ ตำบลบางกระสอบ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พยานเป็นผู้รับจดหมายลงทะเบียนจากเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ผู้นำจ่ายตามใบตอบรับเลขที่ ๗๒๒๒ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ ส่งถึงผู้ถูกร้อง เมื่อพยานได้รับแล้วก็ส่งให้ผู้ถูกร้องซึ่งมีบ้านพักอาศัยอยู่ในบริเวณโรงงาน ALCO PRODUCT

(๔) นายณรงค์ จันทนดิษฐ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ถ้อยคำว่า พยานเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมาจนถึงปัจจุบันรวม ๓ สมัย ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาแล้วรวม ๔ ครั้ง พยานเคยยื่นเอกสารประกอบเพิ่มเติมที่สำนักงาน ป.ป.ช. (อาคารชนภูมิ) พร้อมกับผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ครั้ง คือเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ อีกครั้ง กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากผู้ถูกร้องจะรู้จักเส้นทางการเดินทางมายังสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นอย่างดี และในการมาที่สำนักงาน ป.ป.ช. พยานและผู้ถูกร้องก็จะทราบและพูดคุยกันตลอดว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(๕) ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำว่า เดิมชื่อ “ภัทรบท” ผู้ถูกร้องทราบว่าหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบในกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หลังจากที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไปแล้ว ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๖ ฉบับจริง รวมทั้งได้เดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ณ สำนักงาน ป.ป.ช. (อาคารชนภูมิ) หลายครั้ง แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบ เนื่องจากในขณะนั้นยังขาดเอกสารประกอบเกี่ยวกับที่ดิน (แปลงเดิมจำนวน ๓ แปลง) และบัญชีเงินฝากธนาคาร

โดยได้ขอคัดผ่อนว่าจะมาขึ้นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบ ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกันอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ได้ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ก็ยังไม่ได้ขึ้นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบของผู้ถูกร้อง ต่อผู้ร้องแต่อย่างใด เนื่องจากต้องเดินทางไปดูแลกิจการทำสวนที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดสระบุรี และต้องดูแลปู่ที่อายุมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการรวบรวมเอกสารประกอบที่ยังขาดอยู่ และหลงลืมที่จะขึ้นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมมีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ๗ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยส่งหนังสือลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ต่อมาผู้ถูกร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาถึงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจที่จะไม่ขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยเหตุที่ว่า ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือขอผ่อนผันการขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อครั้งที่ผู้ถูกร้องครบวาระเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และผู้ถูกร้องพยายามติดต่อขอขึ้นเอกสารอีกหลายครั้งโดยเข้ามาพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ด้วยตนเองที่สำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) หลังจากที่ครบวาระเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ประมาณ ๒๐ วัน (ผู้ถูกร้องไม่สามารถจำวันที่ที่แน่นอนได้) ผู้ถูกร้องได้ทำหน้าที่สื่อถึงผู้ร้องเพื่อขอผ่อนผันการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากอยู่ระหว่างการลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยต่อไป หลังจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง (ชนะการเลือกตั้ง) และต้องรอการรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ในระหว่างนั้น มีเรื่องร้องเรียนจากคู่แข่งของผู้ถูกร้องเป็นจำนวนมากว่า ผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องจะต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าว จนในที่สุด ก.ก.ต. เรียกผู้ถูกร้องไปสอบปากคำในตอนเช้า พอตอนบ่ายมีคำสั่งให้การเลือกตั้งในคราวนั้นเป็นโมฆะ (ได้รับใบเหลือง) โดยให้เหตุผลว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม และได้มีการประกาศให้เลือกตั้งใหม่ประมาณเดือนกันยายน ๒๕๔๗ เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้ผู้ถูกร้องหมดศรัทธากับองค์กรอิสระเป็นอย่างมาก ว่าถูกรอบงาโดยผู้มีอิทธิพลได้อย่างไร จนมีการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ผู้ถูกร้องจึงไม่ออกไปหาเสียง ไม่ออกไปพบปะประชาชน หลังจากลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องแพ้การเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องจึงตัดสินใจไปทำธุรกิจของตนเองที่บ้านที่จังหวัดเชียงใหม่ (ทำสวนลำไย)

(๒) เมื่อผู้ถูกร้องกลับมาจากจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ผู้ถูกร้องก็พบเอกสารที่ทางผู้ร้องส่งมาให้ ผู้ถูกร้องมิได้นิ่งนอนใจ โดยได้ชวนนายณรงค์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีสมัยเดียวกัน ซึ่งครบวาระพร้อมกันและได้รับการเลือกตั้งเข้าไปใหม่ มายื่นเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่สำนักงาน ป.ป.ช. ด้วยตนเอง ครั้นพอมาถึง จึงได้ให้นายณรงค์ยื่นเอกสารก่อน และผู้ถูกร้องก็นั่งรออยู่ข้าง ๆ เนื่องจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่รับผิดชอบเป็นบุคคลคนเดียวกัน หลังจากที่นั่งฟังเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และนายณรงค์ชี้แจงเอกสารนั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่าเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่จะมายื่นยังไม่เรียบร้อย ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ยื่นเอกสารให้กับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ครั้นพอกลับมา ผู้ถูกร้องก็ทำธุรกิจของครอบครัวต่อไป

ผู้ถูกร้องได้ไปพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. พร้อมกับนายณรงค์ จำนวน ๒ ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องจำวันที่ไม่ได้ว่าได้ไปพบช่วงใดบ้าง การไปและกลับมาแต่ละครั้ง นายณรงค์จะถามว่าแล้วเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องไม่ยื่นหรือผู้ถูกร้องก็จะตอบว่าเอกสารยังไม่เรียบร้อยเลยยังไม่ได้ยื่น

(๓) ผู้ถูกร้องขึ้นลงระหว่างจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดนนทบุรีบ่อยครั้ง จนเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องตั้งใจจะมายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดพิจิตร คือ นางสาววิภาวัลย์ (วิภาวรรณ) วรวรรณปรีชา ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมัยเดียวกันว่า ผู้ถูกร้องกำลังจะไปยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนของพิจิตรยื่นเรียบร้อยแล้วหรือยัง นางสาววิภาวัลย์จึงฝากเอกสารมาช่วยยื่นให้แก่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ด้วยจำนวนหนึ่ง พอผู้ถูกร้องมาถึงและพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องยื่นเอกสารของนางสาววิภาวัลย์ให้แก่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อน เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ตรวจรับเอกสารเรียบร้อยแล้ว ผู้ถูกร้องจึงยื่นเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องให้แก่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ตรวจสอบเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องแล้ว เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. บอกว่าเอกสารบางรายการของผู้ถูกร้องยังไม่เรียบร้อย จึงส่งมอบเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกลับคืนมาที่ผู้ถูกร้องให้ไปทำให้เรียบร้อยแล้ว จึงกลับมายื่นใหม่ ผู้ถูกร้องจึงนำเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องกลับบ้าน เพื่อจะเตรียมเอกสารให้เรียบร้อยและดำเนินการยื่นใหม่ต่อไป

(๔) การที่ผู้ร้องมีคำสั่งให้นางสุภาภรณ์ อาศัยบุญ มาให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. นั้น คำให้การของนางสุภาภรณ์ ไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด กล่าวคือ ผู้ถูกร้องไม่เคยได้รับโทรศัพท์แจ้งเรื่องให้ไปชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จากนางสุภาภรณ์เลย และไม่เคยได้พูดคุยกันถึงเรื่องดังกล่าว พบหน้ากันก็เพียงแค่กล่าวสวัสดีกัน และต่างคนก็เดินแยกกันไปทำธุระของตน

(๕) เอกสารประกอบคำชี้แจงที่ไม่พร้อมของผู้ถูกร้องนั้น เป็นเอกสารเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน ซึ่งโฉนดที่ดินเหล่านี้ถึงแม้จะเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกร้องก็จริง แต่บิดาของผู้ถูกร้อง คือ นายชยันต์ วรวรรณปรีชา อายุ ๖๐ ปี เก็บรักษาไว้เพียงผู้เดียว ความสัมพันธ์ของผู้ถูกร้องกับบิดาเป็นไปโดยไม่ราบรื่นเท่าใดนัก จะพูดคุยกันเฉพาะแต่เรื่องงานเพียงอย่างเดียว และนาน ๆ จะพูดคุยกันโดยใช้เวลาไม่เกิน ๑๐ นาที และส่วนใหญ่ที่คุยกันผู้ถูกร้องก็จะโดนตำหนิอยู่ฝ่ายเดียว ผู้ถูกร้องพยายามหาเหตุผลขึ้นมาแย้ง ก็จะถูกต่อว่ากลับมาทุกครั้ง แต่สุดท้ายก็ได้แต่นิ่งเงียบรับฟังความคิดเห็นและคำต่อว่าจนจบความสัมพันธ์ของผู้ถูกร้องกับบิดาเป็นเสมือนนายจ้างกับลูกจ้างมากกว่าจะเป็นเหมือนบิดากับบุตร ทั้งนี้ เพราะบิดาของผู้ถูกร้องมีภรรยา ๔ คน มีบุตรรวมกัน ๑๐ คน ผู้ถูกร้องเป็นบุตร

คนที่ ๘ จากทั้งหมด และเป็นบุตรคนที่ ๓ (คนสุดท้าย) ของภรรยาคนที่ ๓ และภรรยาแต่ละคนต่างคนต่างอยู่ไม่ลงรอยกัน ดังนั้น ความสัมพันธ์ของผู้ถูกร้องกับบิดาจึงห่างเหินกันไม่เป็นดังครอบครัวทั่วไป ฉะนั้น ผู้ถูกร้องจะไปเอาอะไรบางอย่างหรือขออะไรบางอย่างจากบิดาจึงมิใช่เป็นเรื่องง่าย

(๖) ผู้ถูกร้องมีปู่ อายุ ๕๕ ปี ซึ่งชรามากแล้ว ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องนอนทั้งวันและขาดคนดูแลที่จะมาป้อนข้าว ป้อนน้ำ อาบน้ำ ล้างตัว ผู้ถูกร้องต้องคอยดูแลตลอดเวลา ในช่วงที่ผู้ถูกร้องไปติดต่องานก็จะฝากให้ผู้อื่นดูแลให้ แต่ก็ไม่ได้ไม่นานนักก็ต้องกลับมาดูแลเอง จนเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ปู่ของผู้ถูกร้องก็สิ้นใจอย่างสงบ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องมีบุตร ๒ คน คนแรกเป็นบุตรหญิง เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ อายุ ๖ ปี ๓ เดือน คนที่สองเป็นบุตรชาย เกิดเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕ อายุ ๑ ขวบ ๖ เดือน โดยภรรยาเริ่มตั้งท้องประมาณเดือนมีนาคม ๒๕๔๘ ในช่วงนั้นผู้ถูกร้องจะต้องเอาใจใส่ดูแลภรรยามากกว่าปกติ อีกทั้งบุตรคนแรกก็ยังไม่ช่วยเหลือตนเองยังไม่ได้ดีนัก ผู้ถูกร้องต้องแบ่งเบาภาระและคอยช่วยเหลือภรรยาที่ตั้งท้องอยู่ ผู้ถูกร้องพยายามเลี้ยงดูบุตรให้ดีที่สุด ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและที่ยังไม่ได้คลอด เพื่อมิให้เป็นปัญหาสังคมในเวลาทีบุตรทั้งสองเติบโตขึ้นไป

ผู้ถูกร้องมุ่งมั่นทำงานและพยายามสร้างฐานะทางครอบครัว จนกระทั่งเวลาที่ผู้ถูกร้องมีเหลืออยู่หลังจากว่างเว้นจากการทำงานและดูแลผู้ถูกร้องจะอยู่กับบุตร ทำให้บางครั้งผู้ถูกร้องอาจลืมเรื่องที่จะต้องกระทำหรือเรื่องที่ยังไม่ได้กระทำไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ผู้ถูกร้องไม่เคยคิดที่จะหลบเลี่ยงปกปิดหรือจงใจที่จะกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ

เพราะฉะนั้น ขอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ โดยขอให้วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ตามปกติ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องกับคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงมีเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็น
ที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร
ประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔
ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า

“ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่ง
ประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็น
รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕
คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธาน
สภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๓) มาตรา ๒๐๗ (๑) (๒) และมาตรา ๒๐๘ (๕)
มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ
ศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ .... “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า .... (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ....”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีใ้ค้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

สำหรับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ นั้น ได้ประกาศกำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เชื่อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ไม่ได้โต้แย้งกันฟังได้เป็นยุติในเบื้องต้นว่า นายภทรบท วรวรรณปรีชา ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๓๓๖,๕๒๓,๖๔๕.๔๑ บาท ซึ่งเข้าเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๑ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาเป็นเวลาหนึ่งปี แต่จากการตรวจสอบของผู้ร้อง ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องเพียง ๑ ครั้ง เฉพาะกรณีเมื่อเข้ารับตำแหน่ง โดยยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่

๓ มีนาคม ๒๕๔๑ เท่านั้น ส่วนอีก ๒ ครั้ง คือ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องหาได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องภายในกำหนดเวลาตามกฎหมายไม่ ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงรวม ๖ ฉบับ และมีคำสั่งให้มาให้อัยการต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งผู้ถูกร้องก็ให้อัยการชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปความว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี อีกทั้งผู้ถูกร้อง ก็ได้รับหนังสือแจ้งให้มาชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีทั้ง ๖ ฉบับ ของผู้ร้องแล้ว แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง เนื่องจากในขณะนั้นยังขาดเอกสารประกอบเกี่ยวกับที่ดิน (แปลงเดิมจำนวน ๓ แปลง) และบัญชีเงินฝากธนาคาร โดยผู้ถูกร้องขอผ่อนผันว่าจะมายื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน อีกครั้งหนึ่ง แต่ในที่สุดผู้ถูกร้องก็ยังมิได้ดำเนินการยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบให้ถูกต้อง เพราะผู้ถูกร้องต้องเดินทางไปดูแลกิจการทำสวนที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดสระบุรี รวมทั้งต้องดูแลที่อายุมาก ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีเวลาในการรวบรวมเอกสารประกอบ ที่ยังขาดอยู่และหลงลืมที่จะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี จริงตามคำร้อง

ส่วนที่ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอ้างเหตุผลว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะผู้ถูกร้องได้มีหนังสือขอผ่อนผันการยื่นบัญชี ฯ เมื่อครั้งที่ผู้ถูกร้องหมดวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ และผู้ถูกร้องพยายามติดต่อขอยื่นเอกสารอีกหลายครั้ง แต่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ตรวจสอบเอกสารบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบของผู้ถูกร้องแล้วเห็นว่ายังไม่ถูกต้องเรียบร้อย จึงส่งมอบเอกสารกลับคืนมาให้ผู้ถูกร้องกลับไปจัดทำและนำมายื่นใหม่ แต่เอกสารประกอบที่ไม่พร้อมของผู้ถูกร้องเป็นเอกสารเกี่ยวกับโฉนดที่ดินของผู้ถูกร้อง ซึ่งนายชยันต์ วรพรรณปรีชา บิดาของผู้ถูกร้องเป็นผู้เก็บรักษาไว้ แต่ความสัมพันธ์ของบิดากับผู้ถูกร้องเป็นเสมือนนายจ้างกับลูกจ้างมากกว่าจะเป็นเหมือนบิดากับบุตร เป็นความสัมพันธ์ห่างเหินกันไม่เป็นดังครอบครัวทั่วไป ทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจเอาอะไรบางอย่างหรืออะไรบางอย่างจากบิดาได้โดยง่าย ประกอบกับผู้ถูกร้องมีภาระต้องปรนนิบัติดูแลปู่ซึ่งชราภาพมาก อายุ ๘๕ ปี ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนปู่ของผู้ถูกร้องถึงแก่กรรม

และต้องมุ่งมั่นทำงานสร้างฐานะครอบครัวเพื่ออุปการะเลี้ยงดูบุตรหญิงชายซึ่งยังเยาว์วัยอยู่มากอายุเพียง ๖ ขวบ และ ๑ ขวบเศษ ตามลำดับ ทำให้ผู้ถูกร้องหลงลืมเรื่องที่ต้องกระทำหรือเรื่องที่ยังมิได้กระทำไป แต่ทั้งนี้ผู้ถูกร้องไม่เคยคิดที่จะหลบเลี่ยงปกปิดหรือจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง นั้น เห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อบังคับการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หมวด ๑๐ เรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่มีวัตถุประสงค์มุ่งหมายที่จะสร้างระบบตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้มีความรัดกุมและเกิดประสิทธิผลในการตรวจสอบได้อย่างแท้จริง ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ จึงกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว กับกำหนดให้ต้องยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ความในมาตรา ๓๓ ยังกำหนดกรอบเวลาให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชี ฯ ถึง ๓ ครั้ง กล่าวคือ ครั้งแรก กรณีเป็นการเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สอง กรณีเป็นการพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่สามซึ่งกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ทั้งนี้ก็เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีข้อมูลในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าตลอดระยะเวลาที่ผู้นั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและใช้อำนาจรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้นมีทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ หากมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้แจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้น หรือทายาทหรือผู้จัดการมรดกของเขาแล้วแต่กรณี ซึ่งแจ้งการได้มาของทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการรวมทั้งกรอบเวลาที่มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ จึงเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานสำคัญที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนต้องรับรู้และตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดจึงไม่ชอบที่ผู้ถูกร้องหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนใดจะอ้างความสัมพันธ์ทางครอบครัว

รวมทั้งเหตุส่วนตัวที่มีภารกิจทางหน้าที่การงานหรือหน้าที่ในครอบครัวที่ต้องดูแลปรนนิบัติญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนบุตรภรรยา จนเป็นเหตุให้หลงลืมไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มาเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้ตั้งใจฝ่าฝืนบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้ เพราะมีฉะนั้นกลไกการตรวจสอบ การทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้จะไม่เกิดประสิทธิผล ต่อการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เลย ข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องตามคำชี้แจงจึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น จึงทำความเข้าใจในคำวินิจฉัยส่วนตัวตนว่า นายภทรบท วรวรรณปรีชา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทรัพย์สินจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ